

Ε.

ΕΙΑΔΑΜΕ στὸ προηγούμενο φύλλο δινὴ πορώτη ἐμφάνισης τῆς Σάρας Μπερνάρδ στὴν «Γαλλική Κοινωνία», παρὸ δὲς τὶς προσδόξεις τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ Τάπου, ὑπῆρχε μετριά, διποτὸς δημολογεῖ καὶ ἡ λίδια στὸν «Ἀπομνημονεύματα τῆς Ίδου» μάλιστα ἔνα ἀπόστασμα ἀπὸ τὸ σχετικὸν ἄρθρο τοῦ περιφρύμονος κριτικοῦ τῆς Ἐποκῆς Φ. ο αγανέσιον Σαρασί, τὸ ἀπόιον ἐδημοσίευθαι στὸν Παιδινόν «Χρόνο» τῆς 11ης Νοεμβρίου 1872.

«Ἡ σάλι τῆς «Γαλλικῆς Κωμῳδίας» εἶχε συγκεντρώσει διπλάσιον ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ τὸ Παρίσιο. Μᾶς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ παρουσιάσθηκε ἡ Σάρα Μπερνάρδ στὴ σκηνὴ καὶ ἀπογήστευσις ὑπῆρχε γενική, ἐξ αἰτίας τοῦ μαζίου κοντοτυμού τῆς. Εἶτε γιατὶ ἡ ποντίνη δὲν τῆς πάιει καθόλου, εἶτε γιατὶ εἶχε χλωματεῖ τρομερὰ ἀπὸ τὴν συγκέντηση τῆς, τὸ πρόσωπό της εἶχε κάτι τὸ γενερικό. Ἡ λάμψη τῶν ματιῶν τῆς εἶχε σθένει ὅλοτε καὶ μόνο τὰ δόντες της ἐλαμπαν. Ἐνώ ἀπήγγειλε τὸ φόλο της, τὴν εἶχε πάστες ἔνα σπασματικὸν τρεμούλιασμα καὶ κανεὶς δὲν τὴν ἀναγνώριζε παρὰ μόνον ὅτι ελάχιστο στιγμές, διπλάσιας ἔξαρση στὴν πλευτὴ πρᾶξη, δηποτὸς ἀξογομένην διπλάσιας πρᾶξης, ἔξαρσην ἀπὸ τὴν ψυχρότητα τοῦ πλήθους — τὴν δικαιολογημένη ἀλλωτεσ—ξαναδέρχεται ἐπὶ τέλους τὸν ἁυτό της».

Αὐτά ἔγραψε δὲ Σαροσί —συνέχεια— «Η Σάρα Μπερνάρδ στὸν Απομνημονεύματά της. Καὶ εἶχε δίλογον. «Ἄλλοι μόνο θυμούς! Δὲν ἔχει τὴν πραγματικὴν ἀφομηὴν τῆς ἀποτυχίας μων... Ακούστε την... Τὴν παράσταση παρακολούθουσα καὶ ἡ μητέρα μου ἀπὸ ἔνα θεωρεῖο, ἀπέναντι στὴ σκηνὴν».

Μόλις λοιποὶ ἔκανα τὴν ἐμφάνιση μου, ἔρχομαι μιὰ ματιὰ πρὸς τὸ διωροφεῖται, διπλάσια σκηνὴ νὰ κάνω πάντα, δόσκων παρακολουθοῦσε τῆς παραστάσεων μου, καὶ τὴν εἴδα νὰ φεύγη βισιτάκια ἐνώ μια θυνάση γλωμάδη ήταν ἀλιωμένη στὸ πρόσωπό της. «Ἀμέως προκειμένη τραπέζα ἀπὸ μὰ τροφομῆτρα ἀνησυχία, γιατὶ πατάλαβε ὅτι κάτι εἶχε πάθει. Κατώλαβανα πὼς μήποτε καρδιαστὴ κρίσις τῆς εἶχε ἔρθει καὶ πώς νὰ θεοῦ της ήταν επιλύννην».

«Ἔτοι ἡ πρώτη μητέρα μου φάνηκε ἀτελείωτη, γιατὶ δὲν ἔβετα τὴν ὥρα πότε νὰ φύγω ἀπὸ τὴ σκηνὴ καὶ νὰ πάω νὰ ἴδω τί γίνεται ἡ μητέρα μου. Ελεγε τὶς φράσεις τοῦ φόλου μου σάν τὸντομάτο, τραπέζας τὰς ἀλεξίες καὶ μόνο νὰ ἴδεια πότε νὰ φύγω μὲ κατεῖχε ὀλόκληρη».

«Ω! Τοῦ Κοινοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποψασθῇ τὰ φρικτὰ αὐτὰ βασανιστήρια ποὺ ὑποφέρουν πολλὲς φορὲς οἱ φτωχοὶ καλύτερην τὴν ὥρα ποὺ παίζουν ἐπάνω στὴ σκηνὴ... Δὲν ἐποφικάσταν καὶ στὴν περίπτωση τὴν δική μου ποὺ τὰς ἀγωνίας μοῦ ἐσφριγγεῖ, γῆρας καὶ κατά πώς νὰ σκέψη μιητέρα ποὺ ὑπέφερε...»

«Όταν κακιά μορφή τελείωσε νὰ ποιώτη πράξεις, ἔτρεξε σάν τρελλή στὰ παρασκήνια, φονέψαντας:

— «Η μαμά μου;... Τί έχει ἡ μαμά μου;

Μὰ κανεῖς δὲν ἔχει τίτοτε. Σὲ μὰ στηγάνη μάλιστα ή Κρονακέτ μὲ πλησίασε καὶ μου είπε:

Ροσσοκή ἐπανάστασις καὶ ἀναγκάστρις νὰ φύγη, γὰρ νὰ μὴν τὴν σκοτωσσὸν οἱ Μπολεσβίκοι, χωρὶς νὰ προφράσων νὰ πάρῃ μαζί της τίτοτε ἀπὸ τὴν μεγάλη περιουσία τοῦ δουκὸς Σεργίου. Πάριτον, σπαραγμένη ἀπὸ τὸν πόνο, ἀτελεομένη, κατέβηντε στὴ Γαλλία, στὴν ἀγαπημένη τῆς Ριβέρεα.

Καὶ τώρα, αὐτή, ποὺ ἐπὶ τόσα κρόνια ἔχοντας μέστα στὶς δόξεις καὶ τὶς τιμές, στὸν πλούτο καὶ τὴν εὐτυχία, εἶνε ἀναγκασμένη νὰ ποιήσῃ πάλι μενεχθῆσες, χλωμοὺς μενεχθῆσες τῆς Πάριμας για νὰ γίνησται!... Μὲ κανέλι πειδὲ δὲν ἀναγνωρίζει σ' αὐτή τὴν χαριτωμένη ἔκεινη μηρῷ ἀνθοπώλια τῆς Ριβέρεας.

«Η πατέντροφη Μισελίνα εἶνε πειδόρια γερασιμένη. Γνωζεῖ στοὺς δρόμους μὲ τὴ ἀνὴρ της στὰ κέρια, τιμυάνων μέσα σ' ἓνα μεγάλο μαρό σόλι. Δὲν εἶνε πειδὲ δροσερή διπλα, οἱ μενεχθῆσες ποὺ ποιήσανται. Μόνο τὰ μάτια τῆς ἔχουν πάντα τὸ ίδιο χρώμα μὲ αὐτούς. Εάθωσα, θλιβερό, πονεμένα καὶ πάντα πάντα πληγμωτισμένα στὰ δάκρυα...»

Z. NEMO

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΩΝ

ΑΠΟ.Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡΔ

— Τί έχεις ἀπόνης...
Δὲν σ' ἀναγνωρίζεις καθόλου. Δὲν θαυμάζεις ἐσύ αὐτή ποὺ ἔκανε πολὺ πρόδηλον στὴ σκηνήν...

Τότε μὲ διὸ λόγια τῆς είλαντι τὶ συνέβησε. Τὴν ίδια στιγμὴν ἔτρεξε κοντά μου ὃ γιατρός του θεατρού καιποτε μου είπε:

— «Ἡ μητέρα σας, δεσποτίνις, προσεβίληθε ἀπὸ μάλιστα συγκαπή, μά τι μεταφέραμε στὸ στίγμα σας...»

Ἐγὼ σταθήκα, κυττάζοντάς τον ἀμύλητη. Τέλος κατώθισα νὰ τραυμάσω :

— «Ἡ παρδάλη της... Δὲν είν τ' εῖσαι, γιατρέ...»

— Ναι, μοῦ ἀπάντησε, ἡ κυρία μητέρα σας ἔχει δικτυχῆς αὐλὴν ἀδύντη καρδιάν.

— Τὸ ξέρω, ψιθύρισα. Είλε πολὺ ἀφροστή.

Καὶ, μὴ μιτρώνωντας νὰ κρατηθῆ πειά, ξέσπασα σὲ λυγμούς.

«Ἡ Κρονακέτ μὲ βοήθησε για νὰ πάω στὸ καμαρίν μου. «Ηταν πολὺ καλή, γνωρίζαμετε ἀπὸ κοριτσάσια, καὶ ἀγαπάμετε χωρίς νὰ ξέρουμε μαλλώσαν ποτέ...»

Συνγχόνωντας ἡ ἀγαπητή μου κ. Γκεράρδ πήρε ἔνα ἀμάξι κι ἔτρεξε στὸ στίγμα για νὰ μοῦ φέρει νέα τῆς μητρός μου.

«Ἐταναβήγησα στὴ σκηνὴ, μὲ μιτρώνωντας νὰ κρήψω τὴν ἀντιμονητρία μου. Τὸ Κοινὸν ποὺ ἀγνοοῦσε τὰ πάντα, μὲ ὑπόδεξτρη πνηγοῦ καὶ δοῦσε προχωροῦντας, τόσο πεφιδωτέρης του. Ἀπήγγειλε αὐτόματα τὰ λόγια τοῦ βόλου μου —ρόδινον ἔλλοντας— μά δηλα μονή σκέψης την προσφορὴ τῆς κυρίας Γκεράρδα, στὴν οποία είλε πει: «Μόλις γνωστεῖς, ἀνοίξει τὴν αριστερὴ πόρτα τῆς σκηνῆς, καὶ ἔρεις νὰ μαμά είναι καλύτερα, κούνησε μου τὸ δεξῖ σου χέρι...»

Μά να ταράχῃ μου ἤταν τόση, ὥστε ἔχεισα σὲ λίγο ποὺ κέρι θάνατοντος, ἀπὸ μόνη φέρειν εὐχαριστία νέα καὶ ποιὸν ποτὲ διασύρεστα. «Ἐτοι, διπλά στὸ τέλος τῆς τρίτης πράξεως, ἡ κυρία Γκεράρδ ξαναγύρισε καὶ παρουσιάστηκε στὴν αριστερὴ πόρτα τῆς σκηνῆς, βλέποντά την νὰ μοι κοινάν τοῦ δεξιοῦ της κέρι καὶ μή καταλαβαίνοντας τίποτε, κούνησα νὰ τρελλάθω...»

«Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἀντὶ γέγονα νέτελως ήτανάσια.

Τὴν ίδια στιγμὴν διπλάσια προσόντος, μὲ εἴσοδον εὐχαριστία νέα καὶ ποιὸν ποτὲ διασύρεστα:

— Κάποιος είνε κρημμένος καὶ μᾶς ἀκούει...

Τότε ἔγα τοῦ ἀπάντησα, χωρὶς νὰ ξέρω τί λέω :

— Είλε ἡ κυρία Γκεράρδ, ὡς ποιά μοῦ φέρνει νέα τῆς μαμάς.

Εἴτυχος τὸ Κοινὸν δὲν πρόστασε νὲ ἀντιληφθῆ την γάμα μου, γιατὶ διπλασιάσαν είλε τὴν ἀπομάκρυνση τὰ συνέχια τὴν ἀναγγείλα τοῦ βόλου του καὶ ἔται έτσωσε τὴν κατάσταση.

«Οταν τέλος ἔτεσε η αὐλαία, ἔτρεξα στὴν κυρία Γκεράρδ. «Ωστότον νὰ μάθω διτι μητέρα μου πηγαίνει καλύτερα, καὶ καθοδία μου κόντεψε νὰ σπάση.

«Ἡ φτωχή μου νὰ μαμά... Μὲ είλε βρεῖ τόσο ἀσχημή τη στιγμή που βγήκα στὴ σκηνή, ὥστε ἔτηνοντας ἀμέων μᾶς διδυνάτη κατάλαβη, η δούλια μετεβλήθη σὲ σπαραγμό, ὅτινας ἀκούνται καύστων τὸ διτλανή της θεωρεῖο νὰ λέηται:

— Αὐτή λοιπόν η κοκκαλιάδα είλε Η Σάρα Μπερνάρδ.

Εδώδηθητη καθόδης ήταν, ἔτηνωσε τότε τὴν καρδιά της νὰ σύνη καὶ ὡς δυνάτη ποτὲ διαστητηρίην της, έπειτα κάτια πολλά.

Μόλις έμαθε τὰ εὐχάριστα αὐτὰ νέα, καθηστράχασα κάπως. Καὶ ἔτσι, διπλάσια ποτὲ διασύρεστας μετεβλήθη σὲ πραγματικὸ διτλανό... «Ο θρίαμβός μου ήταν τόσο μεγαλός, ωστε οι είχα βάλει ἐγκαύστους για νὰ μὲ χειροποτίσωνται. «Εγέλαυσα πολὺ μὲ τὶς συκοφατίες αὐτές, στις διπλέις διπλανήσιων, γιατὶ συχαλύωμα ποτὲ φέρειται πάλια λόγια.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : «Η συνέχεια.

Η Σάρα Μπερνάρδ κοιμωμένη μέσα στὸ φέρετρο τὸ δόπιο χεησιμοποιοῦσσε ως... κλίνην καὶ ἔτρεψε τὸν δόποντανετέθη διπλάσια ποτὲ διέθεντε!